

JÓ ÁLLAM – JÓ KORMÁNYZÁS?

Hatékonysági tényezők jogi és gazdasági
aspektusból az információs társadalom
kontextusában

*Sulyok Márton, egyetemi tanársegéd
SZTE ÁJTK, Szeged, 2012. április 26.*

ALAPTÉTEL - ELŐZETES KÖVETKEZTETÉSEK

„Egy magasabb szintű közösségnek nem szabad beavatkoznia egy alacsonyabb szintű közösség belső életébe, [...] épp ellenkezőleg szükségleteiben támogatnia és segítenie kell, hogy annak tevékenységét összehangolja a társadalmat alkotó más tényezőkkel, tudniillik a közjó érdekében.”

(II. János Pál, Centesimus annus 48.)

- Alsóbb szintek támogatása
- Tevékenységek összehangolása a társadalom más alrendszerivel, tényezőivel
- Közjó

KIINDULÓ KÉRDÉSFELVETÉS

- Milyen a jó állam? („magasabb szintű közösség”)
- Milyen a jó kormányzás? („tevékenységek összehangolása az alrendszerek között”)
 - *Command-and-Control / Cooperate-and-Control és Contractual Governance*
 - *A jó jogalkotás, mint állami szolgáltatás? (az információs társadalom társadalmi szerződésének „ellenszolgáltatása”)*
- Milyen a jó jogalkotás? („közjó”)
Reflexív jog(alkotás) ismérvei

ELŐKÉRDÉSEK

1. Létezik-e társadalmi szerződés (TSZ) az információs társadalomban?

Szolgáltatás és ellenszolgáltatás értelmezési tartományai a szolgáltató államokban

2. Ha 1. Igen => Milyen faktorok mentén biztosítható az info-TSZ „ellenszolgáltatásának” hatékonysága?

VIZSGÁLATI ALAPVONALAK

- **Társadalmi szerződés-elmélet:** Locke - „Alávetéses szerződés” hangsúlyai megváltoznak → megegyezésses szerződés (Rousseau) => információs társadalom: paradigmaváltás => oka: *empowerment* – IKT „felvértető hatása”
- **Kormányzás-elmélet:**
Top-down (New Deal) ~ Bottom-up (Renew Deal, *Lobel, 2004*): paradigmaváltás

VIZSGÁLATI RÉSZEGYSÉGEK ÉS FELVETETT KÉRDÉSEK

- **Paradigmaváltás hatása a jó kormányzásra:**

Mi a hatékony modell? (*Merkovity, 2011 – kormányzásparadigmák vizsgálata 1980-2000*)

+ *Contractual Governance*

- **Paradigmaváltás? IKT hatása a jó jogalkotásra:**

Hogyan fejleszthető a jogalkotás eredményessége az információs társadalomban?

Hagyományos normaalkotó rendszerek vs. standardizált (technikai) normaalkotás

ROUSSEAU ESETE A TECHNOLÓGIAI FORRADALOMMAL

Rousseau – közjó – alávetés és megegyezés: közösség lemond az uralkodó javára a köz érdekében – ellenpont: közvetlen demokrácia (Rousseau: népszuverenitás – abszolút)

Info-TSZ – ellentétes hangsúly - *empowered e-citizenship* – közjó: a közérdek felismerésében és érvényesítésében nagyobb szerephez jutás → Fejleszthetőek az állami funkciók! (REFGOV, CONNEX ...)

Cél? hatékonyságuk alapján azonosított normák által kikényszerített hatékony magatartások (Posner, 1973)

AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALMI SZERZŐDÉS

Rousseau - joglemondás, → Ma – jogkövetelés:

- kommunikáció, szerződéskötési technikák („tevékenységek összehangolása az alrendszerek között”) ~ contractual governance, reflexivitás!
- aktív részvétel az információs államok és gazdaságok irányításában ~ A jó állam kötelessége: pl. a magánszféra fokozott védelme, információszabadság fokozott biztosítása „ellenszolgáltatásként” („közjó”)

Rousseau - alávetés, → Ma – alávetés

- Bizalmat feltételez → Ha nincs: „demokratikus deficit”
- Megoldás: *empowerment* - célja: IKT-előnyök által demokratikus deficit csökk.
- **Info-TSZ „ellenszolgáltatás” tartalmi szélesítése** – társadalmi igényekre (jogkövetelésre) reflektáló reflexív jogalkotás, amely a közérdeket szolgálja („közjó”)

ÚJ LEOSZTÁS – MÉG EGY KÖR...

- Roosevelt – *New Deal* – gazdasági válság - intervencionista *top-down* modell
iskolapéldája – hatása a gazdaságra és annak kritikája (Youngstown, Sheet & Tube, 343 U.S. 579, 1952)
- *Lobel, 2004* – „*Renew Deal*” – új gazdasági válság - együttműködő *bottom-up* (elmosódnak a határok a magán és közszektor között – „tevékenységek összehangolása az alrendszer között”)

KI NYER MA?

Contractual Governance - Szerződéses kormányzás?

- angolszász szerződési dogmatika – kommunikáció fokozottabb a szerződés tartalmának alakításában. ~ analógia: info-TSZ (igény a reflexivitásra, oda-vissza kommunikációra – „közjó”, „tevékenységek összehangolása”) – központi elem: a szerződés tárgya tekintetében kölcsönös megegyezés (*mutual assent*)
- Az információs társadalmi szerződés tárgya: közérdek - *mutual assent* erre vonatkozóan kell!
- A szerződés tárgyához kapcsolódó *consideration* (tkp. ellenszolgáltatás) keretében a társadalom követelheti jogai biztosítását. Amennyiben nem teljesül – modern *ius resistendi* pl. a politikai véleménynyilvánítás, közvetlen demokratikus eszközök

MEGOLDÁSOK FELÉ...

Reflexív jog(alkotás):

- „alrendszerek összehangolása” - reflexív, szerződéses kormányzás – együttműködő bottom-up
- „közjó” - együttműködés – dinamizmus – hatékony gazdaságfejlesztő hatás (ld. Eur PPP projektek sikere)

- **DE** Előfeltétel: *empowerment* és

kollektív jogtudatosság - alapja:

Létező szabályozások nagyobb tisztelete
Szabálykövetésre való hajlandóság

- Előfeltételeket segítő szabályrendszer hatékonyabban jön létre reflexív jogalkotás által, túl a hagyományos értelemben vett pozitív (törvényi) jagon – *best practice, code of conduct*
- Standardizálás (technológiai normaalkotás logikáját követő módszertan) képes hatékonyabban biztosítani a jogkövetést, illetve a korábban megszokott módszertan szerint lefektetett szabályozás képessé tételét arra, hogy gyorsabban kövesse a társadalom és a technológia felgyorsult fejlődését.

HATÉKONYSÁG ÉS INFOTÁRSADALOM

Ehrlich-Posner (1974):

In those areas of the law in which the efficient norm changes quickly over time because of rapid social, technological or economic change one should expect standards as the efficient norms.

Schäfer (2006):

Rapid change makes precise rules obsolete.

MEGOLDÁSOK FELÉ?

Government by contract \Leftrightarrow jó kormányzás?

- Magánfelek, mint kormányzati magfunkciók (elemi közfeladatok) döntési felelősei (*Blackwater, Irak, 2007*)
- Velük szemben: igény a jogi, politikai felelősségre vonhatóságra, ellenőrizhetőségre, átláthatóságra
- DE: ha igények teljesülnek \rightarrow *compelling state interest* sérülhet – gazdaságilag: erőforrás-veszteség, többletköltségek ...

Van megoldás? Van *best practice*? Nyitott végű vita...

MEGOLDÁSOK?

- **Milyen jogalkotás kell tehát a jó állam jó kormányzásához egy rendszerben, amely az információs társadalmi szerződés megváltozott hangsúlyaira tekintettel**
 - az alsóbb szintek támogatásával és
 - a tevékenységeknek a társadalom más alrendszereivel való összehangolásával,
 - a közjó érdekében cselekszik/szolgáltató?
- ➔ **Reflexív jogalkotás - Szubszidiaritás – Segítheti mindezt a hatékony e-közigazgatás rendszere (Strihó K.), önkormányzatiság és a jó államok (Jakó N.)**

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

E-mail:

msulyok@juris.u-szeged.hu

Honlap:

www.juris.u-szeged.hu/karunkrol/tanszekek-intezetek/alkotmanyjogi-tanszek

SSRN Author Page:

http://papers.ssrn.com/sol3/cf_dev/AbsByAuth.cfm?per_id=1614030

